

обслуговування: контроль за дотриманням санітарно-гігієнічних норм в межах старту й фінішу, місцях харчування і розміщення учасників; профілактика спортивного травматизму; надання першої медичної допомоги учасникам, евакуація постраждалих учасників.

При проведенні змагань на складних дистанціях за рішенням головного судді можуть бути передбачені: пункти медичної допомоги на дистанції; індивідуальні перев'язувальні пакети на КП.

Про місця розташування пунктів медичної допомоги повинні бути проінформовані служба дистанції, представники команд, учасники.

Відомо, що будь-яке фізичне навантаження призводить в кінцевому рахунку, до втоми (комплексу захисних реакцій організму різного характеру, що обмежують виникнення при виконанні роботи надмірні функціональні і біохімічні зміни). Саме завдання фармакологічної профілактики і лікування стану гострої втоми спортсменів є однією з найважливіших для практики спорту, як вищих досягнень, так і масового.

Педагогічні засоби відновлення включають в себе: індивідуалізацію процесу тренування і побудови тренувальних циклів, адекватну інтенсивність і спрямованість навантаження, раціональний режим тренування і відпочинку. Крім того, дуже важливим є постійний контроль і корекція тренувальних занять в залежності від функціонального стану спортсмена.

До психологічних методів відновлення спортсмена можна віднести: психолого-педагогічні методи, що враховують індивідуальність кожного спортсмена, його емоційний рівень і ступінь контактності, забезпечення психологічного розвантаження і повноцінного відпочинку, а також спеціальну регуляцію психічного стану – регуляцію сну, сеанси гіпнозу, аутотренінг, прийоми м'язової релаксації.

До медико-біологічних методів відновлення відносяться: повноцінність і збалансованість їжі, режим харчування, прийом вітамінів, незамінних амінокислот і мікроелементів; фактори фізичного впливу – різні види мануальної терапії, використання лазні, різних ванн і фізіотерапевтичних процедур, а також прийом природних і фармакологічних препаратів, що сприяють нормалізації самопочуття і фізичної підготовленості спортсмена.

Висновки. Аналіз причин ушкоджень у спортивній діяльності, дозволяє прийти до висновку, що травматизм на заняттях спортом може бути попереджений. Вирішальну роль у профілактиці травм відіграє тренер з певного виду спорту. Його діяльність повинна проходити у тісному контакті з медичними працівниками. Обов'язком лікаря є систематичний облік усіх випадків травматизму. Не тільки важкі травми, але й травми середньої важкості необхідно старанно вивчати, виявляти причини їх виникнення та розробляти необхідні заходи щодо їх усунення.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні місця травматизму серед студентів у педагогічній діяльності викладачів фізичного виховання вищих навчальних закладів.

Література

1. Андрощук Н., Андрощук М. Основи здоров'я і фізична культура (теоретичні відомості). Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. С. 43 – 45.
2. Бичук О. І. Фізкультурно-оздоровча робота у школі. Луцьк: «Надстир'я», 1997. С. 127 – 128.
3. Велитченко В. К. Фізкультура без травм. М.: «Просвещение», 1993. С. 5 – 6.
4. Кузьменко В. В., Журавлев С. М. Травматологическая и ортопедическая помощь. М.: Медицина, 1992. 176 с.
5. Лепешкин В. А., Шабалин А. Ю. В целях предупреждения травматизма. Физическая культура в школе. 1988. № 10. С. 62 – 63.
6. Трифонов Ю. Н., Трифонов Ю. Н., Кудряшов О. Н., Крамов І. А., Загранцев В. В. Травматизм при заняттях фізичною підготовкою і спортом. Львів: Изд-во ВІФК, 1974. С. 18 – 34.

References

1. Androschuk N., Androschuk M. (2006). Fundamentals of health and physical culture (theoretical information). Ternopil: Textbooks and manuals. P. 43-45.
2. Bychuk OI. (1997). Physical culture and health work at school. Lutsk: Nadstyria. pp. 127-128.
3. Velitchenko VK. (1993). Physical education without injuries. M.: "Enlightenment". S. 5-6.
4. Kuzmenko VV. & Zhuravlev SM. (1992). Traumatological and orthopedic care. M.: Meditsina. 176 s.
5. Lepeshkin VA. & Shabalin A. Yu. (1988). In order to prevent injuries. Physical culture at school. № 10. S. 62-63.
6. Trifonov YN., Trifonov YN., Kudryashov ON., Kramov IA. & Zagrantsev VV. (1974). Injuries during physical training and sports. Lviv: VIFK Publishing House. P. 18-34.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.10(141).12

УДК: 796.011.3-053.5

Дорофєєва Т. І.

**кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків**

ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕНЬ РЕСПОНДЕНТІВ РІЗНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПРО МОТИВИ УЧАСТІ ШКОЛЯРІВ В УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

До останнього часу недостатньо уваги приділяється темі вивчення мотивів занять фізичною культурою і спортом, включаючи відвідування уроків з «Фізичної культури». **Мета статті** - вивчення уявлень мешканців територіальних громад про мотиви участі школярів в уроках з "Фізичної культури". **Організація дослідження.** Дослідження проводилось у 8 територіальних громадах Дніпропетровської, Запорізької і Харківської областей. Були залучені респонденти чисельністю 1089 осіб (674 учнів і 415 дорослих). **Результат.** Доведені суттєві відмінності в уявленнях опитуваних щодо мотивів участі школярів різних громад у заняттях з "Фізичної культури". При цьому,

обчислення кореляційного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів за коефіцієнтом рангової кореляції ρ Спірмена у Циркунівській громаді має показчик 0,2, що свідчить про наявність слабого позитивного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів. Тоді як у Степногірській громаді цей показчик складає 0,93, що свідчить про сильний позитивний зв'язок між уявленнями дорослих та учнів.

Ключові слова: учні старших класів, дорослі мешканці громад, опитування, мотиви занять учнів, предмет "Фізична культура".

Dorofieieva Tatiana. Peculiarities of respondent's perceptions of different territorial communities about the motives of schoolchildren's participation in physical culture lessons. The issue of teaching physical education in secondary schools has already received wide coverage in various scientific studies. Until recently, insufficient attention has been paid to the topic of studying the motives of physical culture and sports, including attending lessons on "Physical culture". **The purpose** of the article is to study the perceptions of the residents of territorial communities about the motives of schoolchildren's participation in "Physical Culture" lessons. **Organization of the study.** The study was conducted in 8 territorial communities of Dnipropetrovsk, Zaporizhia and Kharkiv regions. Respondents numbering 1,089 people (674 students and 415 adults) were involved. Peculiarities of adults 'and high school students' ideas about the motives of schoolchildren's participation in "Physical Culture" lessons were studied with the help of specially prepared questions. The calculation of the correlation between the representations of adults and students was performed using the Spearman rank correlation coefficient ρ . **Result.** Significant differences in the perceptions of the respondents regarding the motives of participation of schoolchildren of different communities in the lessons on "Physical Culture" are proved. At the same time, the calculation of the correlation between the perceptions of adults and students by the coefficient of rank correlation ρ Spearman in the Cirkunov community has an index of 0,2, which indicates a weak positive relationship between the perceptions of adults and students. Whereas in the Stepnogorsk community this indicator is 0,93, which indicates a strong positive relationship between the perceptions of adults and students.

Keywords: high school students, adult residents of communities, motives of student's studies, subject "Physical Culture".

Постановка проблеми і аналіз літературних джерел. Темі розвитку фізичної культури і спорту в сільській місцевості присвячений значний масив проведених досліджень. Адже вона набуває особливого значення у зв'язку з адміністративно-територіальною реформою в Україні, що відбувається.

Так, досліджувались засади підготовки учителів фізичної культури до професійної діяльності (Ажиппо, 2013), виконувався порівняльний аналіз фізичного розвитку та функціонального стану серцево-судинної і дихальної систем школярів і дорослих із сільської місцевості і міста (Галан, 2014; Євстратов, 2017; Костюк, 2013; Лисенко із співавт., 2018; Пангелова і Рубан, 2019; Салдан із співавт., 2019), а також здорового способу життя сільського населення (Пшеничників і Опікун, 2018). Вивчався розвиток фізкультурно-спортивного руху серед сільського населення в Україні (Кость, 2000; Лозовик, 2016) і за кордоном (Посічник, 2009). Виконувалось обґрунтування наукової розробки теми розвитку спорту в умовах об'єднаних територіальних громад (Приходько, 2020; Приходько і Дорофєєва, 2020). Вже досліджувалась проблема використання опитувань при залученні молоді громад до занять спортом з урахуванням наявних переваг особи (Дорофєєва, 2021) тощо.

Питання викладання фізичної культури у загальноосвітніх навчальних закладах вже отримало загалом широке висвітлення у різноманітних наукових дослідженнях. Але все ще недостатня увага приділяється темі мотивів, які спонукають учнів загальноосвітніх навчальних закладів до занять фізичною культурою і спортом, включаючи відвідування уроків з «Фізичної культури».

Мета статті - вивчення уявлень мешканців територіальних громад про мотиви участі школярів в уроках з "Фізичної культури".

Організація дослідження. Дослідження проводилось в 2021 р. у 8 громадах Дніпропетровської (Слобожанській), Запорізької (Енергодарівській, Степногірській, Дніпрорудненській, Велико Бєлозерській, Мало Бєлозерській і Василівській), а також Харківської (Циркунівській) областей. Усього були залучені респонденти чисельністю 1089 осіб (674 учнів і 415 дорослих).

Особливості уявлень дорослих і учнів старших класів про мотиви участі школярів в уроках "Фізичної культури" вивчались за допомогою питань:

- для дорослих – "З Вашої точки зору, Ваша дитина відвідує уроки фізкультури тому, що вони": можливі відповіді "дають можливість відпочити після інтелектуальних навантажень", "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції", "дають можливість покращити своє здоров'я", "дають можливість отримати нові знання", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дають можливість покращити розумову працездатність", "дають можливість покращити самопочуття", "дають можливість порівняти себе з іншими", "дають можливість удосконалити фігуру", "Якщо інше, впишіть тут своєю рукою, що саме", "Дитина не відвідує уроки фізкультури за станом здоров'я";

- для учнів – "Якщо Ви відвідуєте уроки фізичної культури, то відвідуєте їх тому, що вони": можливі відповіді "дають можливість відпочити після розумових навантажень", "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції", "дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість отримати нові знання", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дають можливість покращити розумову роботоzdатність", "дають можливість покращити самопочуття", "дають можливість порівняти себе з іншими", "дають можливість удосконалити фігуру", "Якщо інше, впишіть тут своєю рукою, що саме", "я не відвідую традиційні уроки фізкультури".

Обчислювання кореляційного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів виконувалось за допомогою коефіцієнту рангової кореляції ρ Спірмена.

Виклад основного матеріалу досліджень. Дослідження особливостей уявлень щодо мотивів відвідування уроків фізичної культури у Слобожанській громаді представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз проявів уявлень респондентів Слобожанської громади про мотиви відвідування уроків фізичної культури

№	Мотиви	Учні		Дорослі		Різниця рангів (d)	Квадрат рангів (d ²)
		Кількість (%)	Ранг	Кількість (%)	Ранг		
1	Дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції	53,14	1	40,34	4	3	9
2	Дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості	46,38	2	47,06	3	1	1
3	Дозволяють покращити своє здоров'я	45,89	3	55,46	1	2	4
4	Дають можливість відпочити після розумових навантажень	43,48	4	47,90	2	2	4
5	Дають можливість удосконалити фігуру	22,22	5	16,81	5,5	0,5	0,25
6	Дають можливість отримати нові знання	14,98	6	13,45	8,5	2,5	6,25
7	Дають можливість покращити самопочуття,	11,59	7	13,45	8,5	1,5	2,25
8	Дають можливість порівняти себе з іншими	6,76	8	16,81	5,5	2,5	6,25
9	Дають можливість покращити розумову роботоздатність	4,35	9	15,13	7	2	4
							Sd ² =37

Аналіз даних, приведених у табл. 1, дає можливість сформулювати таке:

1) учні виділяють в якості першорангових мотивів, які притаманні їхній участі в уроках фізкультури, наступні: "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість відпочити після розумових навантажень";

2) натомість дорослі вважають, що мотивами, які формують участь учнів в уроках фізкультури, є наступні: "дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість відпочити після розумових навантажень", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції";

3) обчислювання кореляційного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів за допомогою коефіцієнту рангової кореляції r Спірмена дає показчик 0,69, що свідчить про наявність позитивного зв'язку середньої сили між уявленнями дорослих та учнів.

Дослідження особливостей уявлень респондентів щодо відношення до уроків фізичної культури в Енергодарській громаді у табл. 2.

Таблиця 2

Порівняльний аналіз проявів уявлень респондентів Енергодарської громади про мотиви відвідування уроків фізичної культури

№	Мотиви	Учні		Дорослі		Різниця рангів (d)	Квадрат рангів (d ²)
		Кількість (%)	Ранг	Кількість (%)	Ранг		
1	Дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції	75,00%	1	55,56%	2,5	1,5	2,25
2	Дають можливість відпочити після розумових навантажень	65,48%	2	50,00%	4	2	4
3	Дозволяють покращити своє здоров'я	59,52%	3	55,56%	2,5	0,5	0,25
4	Дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості	40,48%	4	66,67%	1	3	9
5	Дають можливість покращити самопочуття,	16,67%	5	33,33%	5	0	0
6	Дають можливість удосконалити фігуру	11,90%	6	16,81%	7	1	1
7,5	Дають можливість порівняти себе з іншими	8,33%	7	11,11%	8	1	1
	Дають можливість отримати нові знання	8,33%	8	5,56%	9	1	1
9	Дають можливість покращити розумову роботоздатність	2,38%	9	22,22%	6	3	9
							Sd ² =27,5

Аналіз даних, приведених у табл. 2, дає можливість сформулювати таке:

1) учні виділяють в якості першорангових мотивів, які притаманні їхній участі в уроках фізкультури, наступні: "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість відпочити після розумових навантажень";

2) дорослі вважають, що мотивами, які формують участь учнів в уроках фізкультури наступні: "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості, дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції", "дають можливість відпочити після розумових навантажень";

3) обчислювання кореляційного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів за допомогою коефіцієнту рангової кореляції r Спірмена дає показчик 0,77, що свідчить про наявність сильного позитивного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів.

Дослідження особливостей уявлень респондентів щодо відношення до уроків фізичної культури у Степногірській громаді представлені у табл. 3.

Таблиця 3

Порівняльний аналіз проявів уявлень респондентів Степногірської громади про мотиви відвідування уроків фізичної культури

№	Мотиви	Учні		Дорослі		Різниця рангів (d)	Квадрат рангів (d ²)
		Кількість (%)	Ранг	Кількість (%)	Ранг		
1	Дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції	70,0%	1	66,67%	1,5	0,5	0,25
2	Дозволяють покращити своє здоров'я	64,0%	2	66,67%	1,5	0,5	0,25
3	Дають можливість відпочити після розумових навантажень	58,0%	3	44,44%	3,5	0,5	0,25
4	Дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості	50,0%	4	33,33%	5	1	1
5	Дають можливість покращити самопочуття,	12,0%	5	44,44%	3,5	1,5	2,25
6	Дають можливість порівняти себе з іншими	10,0%	6	0,00%	7,5	1,5	2,25
7	Дають можливість удосконалити фігуру	8%	7	0,00%	7,5	0,5	0,25
8	Дають можливість отримати нові знання	4%	8	0,00%	7,5	0,5	0,25
9	Дають можливість покращити розумову роботоздатність	2%	9	0,00%	7,5	1,5	2,25
							Sd ² =9

Аналіз даних які приведені у табл. 3, дає можливість сформулювати:

1) учні виділяють в якості першорангових мотивів, які притаманні їхній участі в уроках фізкультури, наступні: "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції", "дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість відпочити після розумових навантажень", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості";

2) дорослі вважають, що мотивами, які формують участь учнів в традиційних уроках фізкультури є наступні: "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції", "дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість покращити самопочуття", "дають можливість відпочити після розумових навантажень", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості";

3) обчислювання кореляційного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів за допомогою коефіцієнту рангової кореляції r Спірмена дає показчик 0,93, що свідчить про наявність сильного позитивного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів. Дослідження особливостей уявлень респондентів щодо відношення до уроків фізичної культури у Дніпрорудненській громаді у табл. 4.

Таблиця 4

Порівняльний аналіз проявів уявлень респондентів Дніпрорудненської громади про мотиви відвідування уроків фізичної культури

№	Мотиви	Учні		Дорослі		Різниця рангів (d)	Квадрат рангів (d ²)
		Кількість (%)	Ранг	Кількість (%)	Ранг		
1	Дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції	72,63	1	47,06	4	3	9
2	Дають можливість відпочити після розумових навантажень	69,47	2	52,94	2,5	0,5	0,25
3	Дозволяють покращити своє здоров'я	43,15	3	67,65	1	2	4
4	Дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості	42,10	4	52,94	2,5	1,5	2,25
5	Дають можливість покращити самопочуття,	16,82	5	8,82	6,5	1,5	2,25

6	Дають можливість порівняти себе з іншими	5,26	8	0,00	8,5	0,5	0,25
7	Дають можливість удосконалити фігуру	15,78	6	17,65	5	1	1
8	Дають можливість отримати нові знання	10,52	7	0,00	8,5	1,5	2,25
9	Дають можливість покращити розумову роботоздатність	3,15	9	8,82	6,5	2,5	6,25
							Sd2=27,5

Аналіз даних, які приведені у табл. 4, дає можливість сформулювати:

1) учні виділяють в якості першорангових мотивів, які притаманні їхній участі в уроках фізкультури, наступні: "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції", "дають можливість відпочити після розумових навантажень", "дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості";

2) дорослі вважають, що мотивами, які формують участь учнів в традиційних уроках фізкультури є наступні: "дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість відпочити після розумових навантажень", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції";

3) обчислювання кореляційного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів за допомогою коефіцієнту рангової кореляції r Спірмена дає показник 0,77, що свідчить про наявність сильного позитивного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів.

Дослідження особливостей уявлень респондентів щодо відношення до уроків фізичної культури у Василівській громаді представлене у табл. 5.

Таблиця 5

Порівняльний аналіз проявів уявлень респондентів Василівської громади про мотиви відвідування уроків фізичної культури

№	Мотиви	Учні		Дорослі		Різниця рангів (d)	Квадрат рангів (d ²)
		Кількість (%)	Ранг	Кількість (%)	Ранг		
1	Дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції	65,00	1	43,33	4	3	9
2	Дають можливість відпочити після розумових навантажень	53,00	2	70,00	2	0	0
3	Дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості	48,00	3	50,00	3	0	0
4	Дозволяють покращити своє здоров'я	23,00	4,5	76,67	1	3,5	12,25
5	Дають можливість покращити самопочуття,	23,00	4,5	16,67	5	0,5	0,25
6	Дають можливість порівняти себе з іншими	10,00	7	13,33	6	1	1
7	Дають можливість удосконалити фігуру	20,00	6	6,67	7	1	1
8	Дають можливість отримати нові знання	8,00	8,5	3,33	8,5	0	0
9	Дають можливість покращити розумову роботоздатність	8,00	8,5	3,33	8,5	0	0
							Sd ² =29,8

Аналіз даних, які приведені у табл. 5, дає можливість сформулювати:

1) учні виділяють в якості першорангових мотивів, які притаманні їхній участі в уроках фізкультури, наступні: "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції", "дають можливість відпочити після розумових навантажень", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дозволяють покращити своє здоров'я";

2) дорослі вважають, що мотивами, які формують участь учнів в традиційних уроках фізкультури є наступні: "дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість відпочити після розумових навантажень", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції";

3) обчислювання кореляційного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів за допомогою коефіцієнту рангової кореляції r Спірмена дає показник 0,75, що свідчить про наявність сильного позитивного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів.

Дослідження особливостей уявлень респондентів щодо відношення до уроків фізичної культури у Велико Білозерській громаді у табл. 6

Порівняльний аналіз проявів уявлень респондентів Велико Білозерської громади про мотиви відвідування уроків фізичної культури

№	Мотиви	Учні		Дорослі		Різниця рангів (d)	Квадрат рангів (d ²)
		Кількість (%)	Ранг	Кількість (%)	Ранг		
1	Дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості	66,67%	1	80,00%	2	1	1
2	Дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції	61,90%	2	100,00%	1	1	1
3	Дозволяють покращити своє здоров'я	42,86%	3	60,00%	3	0	0
4	Дають можливість відпочити після розумових навантажень	38,10%	4	20,00%	5	1	1
5	Дають можливість покращити самопочуття,	23,81%	5	0,00%	7,5	2,5	6,25
6	Дають можливість удосконалити фігуру	21,43%	6	0,00%	7,5	1,5	2,25
7	Дають можливість порівняти себе з іншими	14,29%	7	0,00%	7,5	0,5	0,25
8	Дають можливість отримати нові знання	7,14%	8	40,00%	4	4	0
9	Дають можливість покращити розумову роботоздатність	4,76%	9	0,00%	7,5	2,5	6,25
							Sd ² =18

Аналіз даних, які приведені у табл. 6, дає можливість сформулювати:

1) учні виділяють в якості першорангових мотивів, які притаманні їхній участі в уроках фізкультури, наступні: "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції", "дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість відпочити після розумових навантажень";

2) дорослі вважають, що мотивами, які формують участь учнів в традиційних уроках фізкультури є наступні: "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість відпочити після розумових навантажень";

3) обчислювання кореляційного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів за допомогою коефіцієнту рангової кореляції р Спірмена дає показник 0,85, що свідчить про наявність сильного позитивного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів. Дослідження особливостей уявлень респондентів щодо відношення до уроків фізичної культури у Мало Білозерській громаді у табл. 7.

Таблиця 7

Порівняльний аналіз проявів уявлень респондентів Мало Білозерської громади про мотиви відвідування уроків фізичної культури

№	Мотиви	Учні		Дорослі		Різниця рангів (d)	Квадрат рангів (d ²)
		Кількість (%)	Ранг	Кількість (%)	Ранг		
1	дозволяють покращити своє здоров'я	58,18%	1	50,00%	4	3	9
2	дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції	56,36%	2	54,17%	3	1	1
3	дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості	47,27%	3	58,33%	2	1	1
4	дають можливість відпочити після розумових навантажень	41,82%	4	62,50%	1	3	9
5	дають можливість удосконалити фігуру	23,64%	5	4,17%	9	4	16
6	дають можливість покращити самопочуття,	14,55%	7	12,50%	6	1	1
7	дають можливість отримати нові знання	16,36%	6	8,33%	7,5	1,5	2,25
8	дають можливість порівняти себе з іншими	7,27%	8,5	16,67%	5	3,5	3,5
9	дають можливість покращити розумову роботоздатність	7,27%	8,5	8,33%	7,5	1	1
							Sd ² =43,75

Аналіз даних, які приведені у табл. 7, дає можливість сформулювати:

1) учні виділяють в якості першорангових мотивів, які притаманні їхній участі в уроках фізкультури, наступні: "дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дають можливість відпочити після розумових навантажень";

2) дорослі вважають, що мотивами, які формують участь учнів в традиційних уроках фізкультури є наступні: "дають

можливість відпочити після розумових навантажень", "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції", "дозволяють покращити своє здоров'я";

3) обчислювання кореляційного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів за допомогою коефіцієнту рангової кореляції r Спірмена дає показчик 0,63, що свідчить про наявність позитивного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів середньої сили;

Дослідження особливостей уявлень респондентів щодо відношення до уроків фізичної культури у Циркунівській ОТГ представлені у табл. 8.

Таблиця 8

Порівняльний аналіз проявів уявлень респондентів Циркунівської громади про мотиви відвідування уроків фізичної культури

№	Мотиви	Учні		Дорослі		Різниця рангів (d)	Квадрат рангів (d ²)
		Кількість (%)	Ранг	Кількість (%)	Ранг		
1	дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості	42,57%	1	66,67%	1	0	0
2	дозволяють покращити своє здоров'я	39,60%	2	25,00%	5	3	9
3	дають можливість покращити самопочуття,	36,63%	3	41,67%	3	0	9
4	дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції	18,81%	4	8,33%	8	4	16
5	дають можливість відпочити після розумових навантажень	22,77%	6	25,00%	5	1	1
6	дають можливість удосконалити фігуру	28,71%	5	8,33%	8	3	9
7	дають можливість отримати нові знання	14,85%	7	41,67%	3	4	16
8	дають можливість порівняти себе з іншими	13,86%	8	8,33%	8	0	0
9	дають можливість покращити розумову працездатність	11,88%	9	41,67%	3	6	36
							Sd ² =96

Аналіз даних, які приведені у табл. 8, дає можливість сформулювати:

1) учні виділяють в якості першорангових мотивів, які притаманні їхній участі в уроках фізкультури, наступні: "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дозволяють покращити своє здоров'я", "дають можливість покращити самопочуття", "дають можливість розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції";

2) дорослі вважають, що мотивами, які формують участь учнів в традиційних уроках фізкультури є наступні: "дають можливість підвищити рівень фізичної підготовленості", "дають можливість покращити самопочуття", «дають можливість отримати нові знання», "дають можливість покращити розумову працездатність";

3) обчислювання кореляційного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів за допомогою коефіцієнту рангової кореляції r Спірмена дає показчик 0,2, що свідчить про наявність слабого позитивного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів у Циркунівській територіальній громаді.

3. Дослідження особливостей уявлень респондентів про зміни до кількості традиційних занять фізичною культурою.

Висновки. Ранжування відповідей учнів щодо мотивів їхньої участі в уроках фізичної культури, показало наступне. 56,23% відзначають, що вони є гарним засобом розважитися, весело провести час, отримати позитивні емоції, 47,92% - вони дають можливість відпочити після розумових навантажень, 47,03% - дозволяють покращити своє здоров'я і 47,14% дають можливість отримати нові знання. Тоді як те, що вони дають можливість порівняти себе з іншими відмітили 19,88% опитаних, дають можливість покращити розумову робото здатність – 18,40%, дають можливість покращити самопочуття – 8,75%, вони дозволяють підвищити рівень фізичної підготовленості лише 5,34%. Існують суттєві відмінності в уявленнях опитуваних щодо мотивів участі школярів різних громад у заняттях з "Фізичної культури". Так, обчислення кореляційного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів за коефіцієнтом рангової кореляції r Спірмена у Циркунівській громаді має показчик 0,2, що свідчить про наявність слабого позитивного зв'язку між уявленнями дорослих та учнів. Тоді як у Степногірській громаді цей показчик складає 0,93, що свідчить про сильний позитивний зв'язок між уявленнями дорослих та учнів. Отримані дані потрібно враховувати при організації подібних опитувань, а також при розробці програм розвитку фізичної культури і спорту в громадах. **Перспективи подальших досліджень** полягають в обґрунтуванні рекомендацій по використанню опитувань щодо мотивів занять фізичною культурою і спорту у стратегіях, програмах і планах розвитку даної сфери.

Література

- Ажиппо О. Ю. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах : автореф. дис. ...д-ра пед. наук : 13.00.04. Харків, 2013. 39 с.
- Галан Я. Порівняльний аналіз фізичного розвитку та функціонального стану серцево-судинної і дихальної систем школярів 13-14 років із сільської місцевості і міста. *Фізична активність, здоров'я і спорт*. 2014. № 3 (17). С. 19-26.
- Дорофєєва Т. І. Опитування як важливий аспект у залученні населення громад до занять фізичною культурою і спортом. *Scientific Collection "InterConf", (50) : with the Proceedings of the 8th International Scientific and Practical Conference "Scientific Horizon in The Context of Social Crises"* (April 11-12, 2021). Tokyo, Japan : Otsuki Press, 2021, P. 651-661.
- Дорофєєва Т. І. Проблема залучення молоді громад до занять спортом з урахуванням наявних переваг особи. *Здоров'я, фізичне виховання і спорт: перспективи та кращі практики: матеріали III міжнародної науково-практичної онлайн-конференції* ; (12-13 травня, 2021 р., Київський ун-т імені Бориса Грінченка) / за заг. ред. О. В. Ярмолюк. Київ, 2021. С. 47-52.
- Євстратов П. І. Особливості показників індексу маси тіла у школярів 1 – 4 класів сільської місцевості різних районів Чернівецької області. *Молодий вчений*. 2017. № 3.1 (43.1). С. 140-143.

6. Кость М. М. Організаційні основи розвитку фізкультурно-спортивного руху серед сільського населення України : автореф. дис. ...канд. фіз. вих. : 24.00.02. Луцьк, 2000. 20 с.
7. Костюк Ю. С. Характеристика фізичного розвитку учнів 5-9 класів (10-14 років) сільських малокомплектних шкіл. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт.* 2013. Вип. 112 (3). С.239-241.
8. Лозовик М. Сільський спорт в Україні в першій половині ХХ століття (1920 – 1950 рр.). *Фізична культура, спорт та здоров'я нації.* 2016. Вип. 20. С. 601-604.
9. Лысенко В. В., Остриков А. П., Павельев И. Г., Гришаева А. М. Сравнительная характеристика физического развития школьников, проживающих в городской и сельской местности. *Физическая культура, спорт – наука и практика.* 2018. № 1. С. 89-93.
10. Пангелова Н. Є., Рубан В. Ю. Фізичний стан і рухова активність учнів початкових класів сільської загальноосвітньої школи. *Young Scientist.* 2018. № 4.2 (56). С. 57-62.
11. Пасічник В. Основні напрями розвитку фізичного виховання в сучасних школах Польщі. *Молода спортивна наука України.* 2009. Т 2. С. 122-126.
12. Приходько В. Розвиток спорту в умовах об'єднаних територіальних громад : монографія. Дніпро : Інновація, 2020. 356 с.
13. Приходько В., Дорофєєва Т. Значення децентралізації для подальшого розвитку спорту в умовах України. *Слобожанський науково-спортивний вісник.* 2020. № 5 (79), С. 12-19.
14. Приходько В. В., Дорофєєва Т. І. Обґрунтування наукової розробки теми розвитку спорту в умовах об'єднаних територіальних громад. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць.* Вип. 10 (29). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2020. С. 197–20316.
15. Пшеничников О. П., Опікун В. О. Здоровий спосіб життя в громадах. Регіональна стратегія. Дніпро, 2018. 9 с. URL : <https://decentralization.gov.ua/pics/upload/651d0fed201ef8f32f137568aed94a655ad.pdf>
16. Салдан И. И., Пашков А. П., Жукова А. В. Сравнительный анализ физического развития школьников 7-10 лет в городской и сельской местности. *Гигиена и санитария.* 2019. № 3 (98). С. 308-313.

Reference

1. Azhyppo O. Yu. (2013). Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maibutnix uchyteliv fizychnoi kultury do profesiinoi diialnosti u zahalnoosvitnix navchalnykh zakladakh : avtoref. dys. ...d-ra ped. nauk : 13.00.04. Kharkiv.
2. Halan Ya. (2014). Porivnialnyi analiz fizychnoho rozvytku ta funktsionalnoho stanu sertsevo-sudynnoi i dykhalnoi system shkoliariv 13-14 rokov iz silskoi mistsevosti i mista. *Fizychna aktyvnist, zdorovia i sport.* 3(17), 19-26.
3. Dorofieieva T. I. (2021). Opytuvannia yak vazhlyvyi aspekt u zaluchenni naseleння hromad do zaniat fizychnoiu kulturoiu i sportom. *Scientific Collection "InterConf", (50) : with the Proceedings of the 8th International Scientific and Practical Conference "Scientific Horizon in The Context of Social Crises"* (April 11-12, 2021). Tokyo, Japan : Otsuki Press, 651-661.
4. Dorofieieva T. I. (2021). Problema zaluchennia molodi hromad do zaniat sportom z urakhuvanniam naiavnykh perevah osoby. *Zdorovia, fizychno vykhovannia i sport: perspektyvy ta krashchi praktyky: materialy III mizhnarodnoi naukovopraktychnoi onlain-konferentsii ; (12-13 travnia, 2021 r., Kyivskiy un-t imeni Borysa Hrinchenka) / za zah. red. O. V. Yarmoliuk.* Kyiv, 47-52.
5. Yevstratov P. I. (2017). Osoblyvosti pokaznykh indeksu masy tila u shkoliariv 1 – 4 klasiv silskoi mistsevosti ruznykh raioniv Chernivetskoj oblasti. *Molodyi vchenyi.* 3.1(43.1), 140-143.
6. Kost M. M. (2000). Orhanizatsiini osnovy rozvytku fizkulturno-sportynoho rukhu sered silskoho naseleння Ukrainy : avtoref. dys. ...kand. fiz. vykh. : 24.00.02. Lutsk.
7. Kostjuk Yu. S. (2013). Kharakterystyka fizychnoho rozvytku uchniv 5-9 klasiv (10-14 rokov) silskykh malokompleknykh shkil. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Seria: Pedahohichni nauky. Fizychno vykhovannia ta sport.* Vyp. 112(3), 239-241.
8. Lozovik M. (2016). Silskiy sport v Ukraini v pershii polovyni KhKh stolittia (1920 – 1950 rr.). *Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii.* Vyp. 20, 601-604.
9. Lysenko V. V., Ostrikov A. P., Pavelyev I. G., Grishayeva A. M. (2018). Sravnitel'naya kharakteristika fizicheskogo razvitiya shkolnikov. prozhivayushchikh v gorodskoy i selskoy mestnosti. *Fizicheskaya kultura. sport – nauka i praktika.* 1, 89-93. (in Russian)
10. Panhelova N. Ye. & Ruban V. Yu. (2018). Fizychnyi stan i rukhova aktyvnist uchniv pochatkovykh klasiv silskoi zahalnoosvitnoi shkoly. *Young Scientist.* 4.2 (56), 57-62.
11. Pasichnyk V. (2009). Osnovni napriamy rozvytku fizychnoho vykhovannia v suchasnykh shkolakh Polishchi. *Moloda sportyvna nauka Ukrainy.* 2, 122-126.
12. Prykhodko V. (2020). Rozvytok sportu v umovakh obiednanykh terytorialnykh hromad : monohrafiia. Dnipro : Innovatsiia.
13. Prykhodko V. & Dorofieieva T. (2020). Znachennia detsentralizatsii dlia podalshoho rozvytku sportu v umovakh Ukrainy. *Slobozhanskiy naukovopraktychnyi visnyk.* 5(79), 12-19.
14. Prykhodko V. V. & Dorofieieva T. I. (2020). Obgruntuvannia naukovoi rozrobky temy rozvytku sportu v umovakh obiednanykh terytorialnykh hromad. *Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii : zb. nauk. prats.* Vyp. 10 (29). Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 197–203.
15. Pshenychnykov O. P. & Opikun V. O. (2018). Zdorovyi sposib zhyttia v hromadakh. Rehionalna stratehiia. Dnipro, 9 s. URL : <https://decentralization.gov.ua/pics/upload/651d0fed201ef8f32f137568aed94a655ad.pdf>
16. Saldan Y. Y., Pashkov A. P., Zhukova A. V. (2019). Sravnitel'nyi analiz fizycheskoho razvitiya shkolnykov 7-10 let v horodskoy i selskoy mestnosti. *Nyhyena y san'yatariya.* 3(98), 308-313.